

UREDBA O EKODIZAJNU ZA ODRŽIVE PROIZVODE (ESPR)

Šta je DPP?

Uredba o ekodizajnu za održive proizvode (ESPR) predstavlja vodeći okvir EU za poboljšanje ekološke održivosti proizvoda tokom njihovog životnog ciklusa. Primenjuje se na većinu kategorija fizičke robe - uključujući tekstil i obuću - i postavlja zahteve za performanse proizvoda, transparentnost informacija i cirkularnost.

ESPR pruža pravni osnov EU da uspostavi zahteve specifične za proizvode usmerene na poboljšanje održivosti, omogućavanje cirkularnosti i obezbeđivanje pravičnosti na tržištu. On ovlašćuje Evropsku komisiju da usvoji delegirane i implementacione akte koji definišu minimalne kriterijume za sve grupe proizvoda. Uredba povezuje dizajn, podatke, sprovođenje i nadzor tržišta u okviru jedinstvenog, harmonizovanog okvira.

Koga se tiče?

ESPR ne utiče samo na brendove i trgovce sa sedištem u EU, već i na izvoznike van Evropske unije i njihove lance snabdevanja. Rana adaptacija je ključna:

- Izgraditi sisteme za prikupljanje podataka o materijalima i uticajima na životnu sredinu.
- Redizajnirati proizvode imajući u vidu ESPR kriterijume.
- Pripremiti se za implementaciju i ažuriranje digitalnih pasoša proizvoda.

Kompanije koje se rano pridržavaju propisa steći će konkurentne prednosti u javnim nabavkama između preduzeća (B2B) i ugovorima o javnim uslugama.

Nakon usvajanja, kompanije će uglavnom imati 18 meseci da se usaglase sa novim pravilima. Kompanijama se savetuje da počnu sa pripremama uspostavljanjem sistema podataka o sastavu materijala, uticaju na životnu sredinu i spremnosti za digitalni pasoš proizvoda (DPP).

ESPR uvodi nekoliko ključnih obaveza:

1. Minimalni zahtevi za proizvod, kako u pogledu performansi, tako i u pogledu informacija (npr. ekološki otisak, sadržaj materijala).
2. Uvođenje digitalnog pasoša proizvoda (DPP) radi omogućavanja praćenja i transparentnosti u celom lancu vrednosti. Više detalja o metodologiji DPP-a, očekivanim zahtevima za podacima i praktičnim smernicama za tekstilne kompanije dato je u posebnom poglavlju o DPP.
3. Zabrana uništavanja neprodanih potrošačkih proizvoda, počev od 2026. godine za velika preduzeća (brendove), a od 2030. godine za mala i srednja preduzeća (MSP).
4. Zahtevi za podršku izdržljivosti, mogućnosti popravke, reciklaže i smanjenog uticaja na životnu sredinu.
5. Promocija cirkularnih poslovnih modela, upotreba recikliranog sadržaja, manje opasnih materija i proizvodnja koja efikasno koristi energiju i vodu.
6. Primena pravila zelenih javnih nabavki (GPP), koja zahtevaju od javnih vlasti da kupuju proizvode koji ispunjavaju visoke standarde održivosti i cirkularnosti.

Ključne odredbe i vremenski okviri

1. Zabrana uništavanja neprodane robe široke potrošnje primenjivaće se od 2026. godine za velika preduzeća (brendove) i od 2030. godine za mala i srednja preduzeća (brendove).
2. Očekuje se da će se zahtevi za fizičke proizvode i zahtevi za deljenje podataka, uključujući digitalni pasoš proizvoda, primenjivati od 2027/2028. godine pa nadalje, u zavisnosti od datuma usvajanja delegiranog akta.

Ključne aktivnosti za cirkularne i održive proizvode

ZELENI PROIZVODI

Učiniti proizvode zelenijim, cirkularnim i energetski efikasnim kroz zahteve ekodizajna

INFORMACIJE O PROIZVODU

Poboljšati informacije o ekološkoj održivosti proizvoda za potrošače i učesnike u lancu snabdevanja uvođenjem digitalnih pasoša proizvoda

SPREČAVANJE NASTANKA OTPADA

Sprečiti uništavanje neprodane robe široke potrošnje

ODRŽIVO POSLOVANJE

Promovisati održive poslovne modele

ZELENE JAVNE NABAVKE

Postaviti zahteve za zelene javne nabavke